

Vergaderjaar 2019–2020

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 794

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN
KLIMAAT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 december 2019

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Energieraad die op 4 december 2019 onder Fins voorzitterschap plaatsvond in Brussel.

Tijdens de Energieraad werd van gedachten gewisseld over sector-koppeling/systeemintegratie en de Integrale Nationale Energie- en Klimaatplannen (INEKs). Hiernaast werd er met de onlangs aangetreden Eurocommissaris Kadri Simson gesproken over de prioriteiten van de Commissie op het gebied van energie.

Tot slot is gesproken over een zevental diversenpunten, ingeleid door respectievelijk de Commissie, Litouwen, Griekenland en het aankomend voorzitterschap Kroatië.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes

Sectorkoppeling & systeemintegratie

Gedachtewisseling

De Raad heeft gesproken over sectorkoppeling en systeemintegratie. Centrale vraag was hierbij welke rol de EU hierin heeft en waar de knelpunten zitten en wat er nodig is om sectorkoppeling te realiseren. De Commissie wees op het belang van sectorkoppeling, het toenemend verbinden van de elektriciteitssector met diverse vraagsectoren, als oplossing om de energietransitie op effectieve wijze vorm te geven in sectoren zoals mobiliteit, gebouwde omgeving en industrie.

Lidstaten benadrukten het belang van sectorkoppeling en systeemintegratie om de toekomstige 2030- en 2050-reductiedoelstellingen te bereiken. Een meerderheid van de lidstaten, waaronder Nederland heeft tijdens de Raad steun uitgesproken over de potentie van waterstof en andere *power-to-X* technologieën voor systeemintegratie. Hiernaast benoemde een aantal lidstaten het belang van voldoende interconnectorcapaciteit om de Europese energiemarkt optimaal te laten functioneren. Enkele lidstaten benadrukten ook de rol van nucleaire energie in de energietransitie. Meerdere lidstaten wezen op de kosten van systeemintegratie en gaven aan dat de EU sectorkoppeling en de ontwikkeling van bijbehorende technologieën financieel zou moeten ondersteunen.

De Commissie werd opgeroepen om onderzoek en ontwikkeling te bevorderen op het gebied van energie. Daarnaast hebben meerdere lidstaten de Commissie opgeroepen onderzoek te doen naar belemmeringen in regelgeving die succesvolle systeemintegratie in de weg staan. Enkele lidstaten riepen, net als Nederland, de Commissie op om te komen tot een waterstofstrategie.

Nederland heeft nogmaals het belang van waterstof als belangrijk onderdeel van sectorkoppeling onderschreven. In de Nederlandse interventie werd ingegaan op de belangrijke rol van waterstof als energiedrager en de grotere inzet voor regionale en internationale coöperatie. Hiernaast werd de Commissie opgeroepen om een waterstofstrategie, wind op zee-maatregelen en sectorkoppeling verder te ontwikkelen als onderdeel van de Green Deal voorstellen van de Commissie.

Integrale Nationale Energie- en Klimaatplannen (INEKs)

Gedachtewisseling

De Raad heeft gesproken over de integrale nationale energie- en klimaatplannen (INEKs). Elk lidstaat heeft een nationale INEK opgesteld en moet deze tegen het eind van dit jaar indienen. Tijdens de Raad werd dit onderwerp wederom geagendeerd zodat de lidstaten de Commissie nog konden informeren over mogelijke aanpassingen in hun doelen voor de definitieve inlevering van de INEKs. De Nederlandse bijdrage is al eerder door de Commissie als voldoende beoordeeld voor de Europese 2030 doelen.

De Commissie herhaalde dat de INEKs een essentieel middel zijn voor de nationale doelstellingen van de lidstaten. In aansluiting daarop stelde de Commissie dat, ondanks de grote inspanning van lidstaten, er een lacune bestaat op gebied van energie efficiëntie van 4–5% en hernieuwbare energie van 1%. De Commissie gaf aan dat het een van de prioriteiten van

de Commissie blijft om steun te bieden om deze tekorten te dichten. Tevens werden de lidstaten opgeroepen de definitieve INEKs tijdig in te leveren.

Lidstaten deelde in de gedachtewisseling de huidige nationale stand van zaken met betrekking tot de INEKs waarbij er voornamelijk een indicatie werd gegeven van de percentuele te behalen doelen. In dit proces lag bij een groot deel van de lidstaten de INEKs momenteel bij de nationale parlementen ter goedkeuring, zodat deze aan het eind van het jaar ingediend kunnen worden.

Nederland informeerde tijdens de Raad dat in het definitieve INEK de Nederlandse bijdrage aan de EU doelstellingen licht gewijzigd is ten opzichte van de concept INEK. Voor hernieuwbare energie is het nu gesteld op 27% waar dit voorheen tussen de 27–35% was en op gebied van energie-efficiëntie wordt dit finaal 1837 waar het 1864 PJ was. Daarnaast heeft Nederland andere lidstaten opgeroepen hun *fair share* voor de doelen van 2030 te doen en bovendien tijdig de INEKs in te leveren.

Energie prioriteiten van de nieuwe Commissie

Gedachtewisseling

De Raad heeft met de nieuwe Eurocommissaris voor Energie, Kadri Simson, gesproken over de energieprioriteiten van de nieuwe Commissie.

De Commissie gaf aan zich te gaan richten op drie centrale pijlers, *People, Planet en Partners* binnen het Europese energiebeleid. Onder *people* richt de Commissie zich op de consument, zo noemde de Commissie het belang van energie efficiëntie, tegengaan van energie armoede en financiële instrumenten als het *Just Transition Mechanism* om zo energie transitie in alle regio's in Europe te kunnen bewerkstelligen. Binnen de tweede pijler, *Planet*, focust de Commissie zich op verdere vermindering van uitstoot van 55% in 2030. Hierbij legde de Eurocommissaris nadruk op onderwerpen als slimme systeemintegratie en *offshore-wind*. Voor wat betreft de gasector benadrukte de Commissie het belang van waterstof en biogas. Onder *partners* gaf de CIE aan dat de EU haar klimaat- en energiedoelen niet alleen kan bereiken. Prioriteit is dan ook om de externe energierelaties actief in te zetten om deze doelen samen met partners te bevorderen. In dit kader zal de CIE ook kijken naar het *carbon border mechanism*.

Meerdere lidstaten benadrukten dat het *Just transition mechanism* van groot belang is voor de transitie van elk Europees land. Deze lidstaten benoemden dat er verschillende start posities zijn voor de verschillende Europese lidstaten. Hierin voerden enkele Zuid-Europese landen tevens het belang van transport van energie aan om zo tot goede levering te kunnen komen. Daarnaast benoemden een aantal landen *carbon leakage* als een uitdaging en uitten zij steun voor een *carbon border mechanism*.

Een enkele lidstaat steunde het principe van een *carbon tax* of aanscherping van het ETS systeem, gekoppeld aan een minimumprijs voor CO₂.

Nederland verwelkomde de energieprioriteiten in het bredere licht van de Green Deal en heeft tevens aangegeven positief tegenover initiatieven omtrent decarbonisatie van de gasector, regionale samenwerking en een grotere rol van waterstof binnen de energiemarkt te staan.

Trilaterale gasonderhandelingen en gasleveringszekerheid

Diversenpunt

De Commissie faciliteert de trilaterale gasonderhandelingen tussen de Russische Gazprom en Oekraïense Naftogaz. Het contract tussen deze partijen verloopt het aan het eind van dit jaar. Op 15 november jl. waren de laatste trilaterale gesprekken waar nog geen oplossing is gevonden voor het contract vanaf 2020. De Commissie deelde in dit diversenpunt mee dat er een volgende bijeenkomst zal plaatsvinden in december om zo nog voor het nieuwe jaar tot een conclusie te kunnen komen. Daarbij gaf de Commissie ook aan dat uit EU assessments blijkt dat gasleveringszekerheid in de EU hoger is dan voorheen.

Verscheidene lidstaten, waaronder Nederland, spraken zich uit over het belang van voortzetting van de trilaterale onderhandelingen. De lidstaten spoorden de Commissie aan om actieve participatie binnen deze onderhandelingen te behouden.

Bandenetikettering

Diversenpunt

Het voorzitterschap informeerde de lidstaten over het akkoord dat in november jl. is bereikt in de trilogie over de herziene Europese verordening bandenetikettering. Een belangrijk resultaat is een gedelegeerde handeling voor het toevoegen van de parameter «slijtage» aan het label, zodra er een geschikte testmethode beschikbaar is. Deze nieuwe parameter geeft de consument informatie over de hoeveelheid microplastics als gevolg van slijtage van banden. Verder is er voornamelijk vooruitgang geboekt op de vormgeving en zichtbaarheid van het label en worden lege labelcategorieën voor bestaande parameters verwijderd. Voor een verbeterde handhaving wordt een database opgezet waarin bandenfabrikanten alle banden die ze nieuw op de markt brengen moeten registreren. Het bandenlabel wordt ook ingevoerd voor, *retreaded tyres*, vernieuwde banden. Deze banden, waarvan het loopvlak is vernieuwd, worden vooral toegepast op vrachtwagens en bussen. Dit draagt bij aan de emissiedoelen van de transportsector.

SET-Plan Conferentie

Diversenpunt

Op 13-15 november 2019 vond de Strategic Energy & Technology-Plan Conferentie (SET-plan) plaats in Helsinki. Het SET-plan heeft als doel om op Europees niveau onderzoek & innovatie te verrichten en daarmee energietransitie en low-carbon energie technologieën in Europa te versnellen. De Commissie blikte kort terug op de conferentie. Tijdens de conferentie werd onder andere benadrukt dat CCS een rol heeft te spelen in de energietransitie. Daarbij werd bovendien het belang van een sector overstijgende benadering en een coherente beleidsaanpak van de energietransitie benadrukt.

Externe Energiebetrekkingen

Diversenpunt

De Raad heeft op inbreng van de Commissie gesproken over externe energiebetrekkingen. De Commissie benadrukte hierbij dat externe energiebetrekkingen van groot belang zijn binnen de Green Deal.

Internationale partnerschappen met grote en buurlanden stelt de Commissie centraal. Daarbij ziet de Commissie ook een rol voor de Europese industrie om te investeren in schone energie in derde landen. De Commissie sprak hiernaast de intentie uit om actiever energie diplomatie te beoefenen.

Stresstest Wit-Russische kerncentrale

Diversenpunt

De Raad heeft op inbreng van Litouwen bij de diversenpunten gesproken over de aanbevolen veiligheidsmaatregelen die volgen uit de stresstest op de Wit-Russische kerncentrale. Litouwen informeerde de Raad over de situatie rondom de kerncentrale in Wit-Rusland.

De Commissie betuigde de ernst van de zorgen en tevens heeft de Commissie, ter waarborging van de veiligheid aan Wit-Rusland gevraagd om Europese monitoring en rapportering van het veiligheidsplan van de kerncentrale.

Een aantal lidstaten betoogden het belang van het nauwgezet volgen van de situatie in Wit-Rusland en steunden daarbij een *peer review*.

Griekenland maritieme situatie Turkije – Libië

Diversenpunt

De Raad heeft op verzoek van Griekenland dit diversenpunt toegevoegd. Griekenland informeerde de Raad over de situatie met betrekking tot een recent *memorandum of understanding* tussen Turkije en Libië over maritieme zones. Griekenland verzocht de overige lidstaten de situatie te volgen.

Presentatie werkprogramma Kroatisch voorzitterschap

Diversenpunt

Het inkomend Kroatisch voorzitterschap presenteerde de prioriteiten voor het komende half jaar. Onder het motto «*a Europe that connects*» zal het voorzitterschap de integratie van de energiemarkt stimuleren, door verder te werken aan de Energie-unie en door deze verder te implementeren. Daarbij zal specifieke aandacht uitgaan naar het implementeren in nationale wetgeving van het «clean energy» pakket en de definitieve INEKS. Verder richt het Kroatisch voorzitterschap zich specifiek op de regionale dimensie van de energietransitie, waarbij meer aandacht zal worden besteed aan specifieke gebieden, zoals EU-eilanden.